

Михайло Старицький

Поезії

Борвій

Чорне хмарище встає повагом,
Заступає світ, стеле темряву;
Розпанахалось, завихрилося,
Мов страховище з пекла зрушене,
Сгорта навкруг землю крилами,
Оперезане скрізь гадюками
Сизо-білими, волохатими,
Що сплітаються, розплітаються
І звисають вниз грізним кетягом...

Душно, млосяно, і задуха та
Мов гнітить усе важким каменем:
Ані способу вільно дихати,
В голові гуде, думи сковані,
В серці млявому — рабські острахи...

Притаїлось все пополохане
Перед з'явиськом тучі грізної:
Вітерець ущух — ані подиху,
Змовк веселий гай — ані шелесту,
Знишкли пташечки-щебетушечки,

Поховалися й кінці, шуляки,
Ластівки лише не злякалися —
У повітрі, знай, сміло плавають,
Нижуть стрілами проти хмарища...

Люди теж з страхом незміркованим
Тучі ждуть тії лиховісної.
Багатирщики зачиняються
По своїх дворах, по хороминах,
Затуляючи вікна коцями,
Щоб не чути їм грому-грюкоту;
Позасвічують ще й лампадочки,
Щоб не бачити спалу блискавки —
Так жахаються смерті наглої!
Жаль їм злинути з світу ласого,
Від утіх-розкош в мертву темряву,
Що на той-бо світ, на суд
праведний...

А сіромі пак на ті заходи
Нема вільної і хвилиноньки:
Лиш про те вона побивається,
Щоб не зніс потоп їй хатиноньки,
Не забрав добра її вбогого,
Із худобою, а то й з дітками,
Чи недужими — батьком, ненькою...
Що їй думати про гріхи свої?
Гвалт безжалісний, скрута, горенько

Та темнота — ось відповідники!
Що лякатись їй смерті наглої?
Не дало життя втіх і радощів,
А дало дише муку, нуждоньку,
То хоч смерть ота угамує їх,
В ямі темній дасть їм відлежатись...

А вже хмарище, туча грізня
Геть насунулась, низом стелеться,
Досягаючи лісу крилами,
Ніччю криючи небо збурене...
Ось розшарпалась світлом-пломенем,
Засліпила всім очі злякані
Обізвалася грізним гомоном,
І занишкла знов, притаїлася...
Та зненацька враз як не сказиться:
Заревла, мов звір, диким вигуком,
Покотилася вихром-бурею,
Геть ламаючи, що не трапиться;
Заяскрилася блискавицями,
Із страшних гармат разом вдарила,
Аж земля кругом іздригнулася,
В хлющі пінявій потопаючи...

Не журіться ж, гей, бідарі мої, —
Горобина ніч — вам не мачуха!
Сміло глянемо в вічі борвію
Та зміркуємо усе розумом:

Може, зірвемо ще й порадоньку
Від бунтовника навіженого?..

Після борвію гляне сонечко
І огріє всіх рівним променем,
Вороги життя згинуть пропадом,
А повітря скрізь оздоровшає:
Після борвію легше дихати, —
Із заліз думки вириваються,
Серце в груди б'є якомсь сміливо,
І скриляється знов надіянка,
Що й окривдженим правда станеться!.

1902

До молоді

На вас, завзяті-юнаки,
Борці за щастя України,
Кладу найкращії думки,
Мої сподіванки єдині.

В вас молода ще грає кров,
У вас в думках немає бруду,
Палає в серці ще любов

До бездоленого люду..

Не занежайте ж ви її,
Не розгубіть по світі все,
Нехай вона ваш дух гартує
У чесній, славній боротьбі!

Бо стоголовий людський кат
Лютує, дужчає щоднини...
Не можна тратити і хвилини,
Поки ще стогне темний брат.

Поки живий, — мерщій несіть
Сліпому світиво просвіти,
І в серце, смертю повите,
Живу надію закропіть!

Вшануйте рідну його річ,
Назвіть без хитрощів своєю
І розженіте над землею
Ви непрозору, глупу ніч...

Най кат жене, а ви любіть
Свою окрадену родину, —
Й за неї сили до загину
І навіть душу положіть!